ఎంకి పెళ్ళి

నాయని కృష్ణకుమారి

(దూరాన్నుంచి పిలుస్తూ, దగ్గరిందిక వేశ) ఎంకి. ఓయ్ ఎంకమ్మా! ఏమున్నావ్ ఏదో పద ఎత్తు కున్నట్టుందే వదన.

ఎంకి: ఎవరూ! మున్నాళ్ళి, కాశీరాణి, దా. కూచో!

కా.రా: ఓ యబ్బో. ఓ యబ్బో! ఏవిటే సింగారం ఆ పిలిచీర, పెళ్ళికమువ్వ, తల్లో పూలు, మెళ్ళో పూసలు అద్దం వచెచ్చిలా మెరిసిపోతుండావ్ ఎవరికో నవే యీ సింగారమంతా.

ఎంకి. ఏందే పిలక్క, అ యాతే మువ్వ సింగారం చేసుకుంటె ఎవరికోవ మైనా చేసుకుంటావు గామాను.

కా.రా: నా కేవ దున్నారు! ఏటి మొంగ వ కొంచి కూసునే, నాయుడున్నాడు గద కదా! అయితే ఎంకి, ఇందాక మువ్వ వాడు న్న వదం మి నాయుడు నేర్పిం దేనా అగు, మువ్వ కవన త్తెలాలు, పెత పుల్లాంటి వలా ల్లో మంచి త్తె చేస్తాం గాదే!

పాత్రలు:

ఎంకి	మూన
నాయుడుబావ	కాశీరాణి

ఎంకి ఇల్లు దృశ్యం ఒకటి

• ఎంకి: పెరటాల దగ్గర కూర్చుంది. అయ్యకష్టం తీసుకపోవాం. ఇయ్యాల అయ్య కూరుబ్బాలం తోటకొన్నాడు. మరి నేను అది కష్టం తీసుకపోతే — తీసుకపోతే నాయుడుబావ కవనదేట్టా! అప్పుడు అడిగితే నాయుడుబావ కద కదు. అందుకని వచ్చిన కొబ్బాలం కాదికో పోతా. ఒకపారి అట్టాగాని చికటిలో అయ్యింది కూరుకొబ్బాలం ఎల్లిపోవచ్చు. మరి కొంచరగా తెమలాం. (కాసేపు మూవిరాగం తీసి) ఏందబ్బా కొద్దన మానవ్వా ఏదో పాడాలని పిస్తది. ఇది నాయుడుబావ పాడాన దోవం (మళ్ళీ మూవిరాగం తీస్తూ.

"ఓ కొత్తమా యింట్లాకిపోయా.
కమ్మగుడు పెడితే దోసమో యా"

ఎంకి: ర. పో! పి యమ్మ వంకర మాటలు.

కా.రా: నా మాట లెట్టాగుంటే యేం గానీ, మాటకుంట నే తొవ్వుకుని మువ్వ తిన్నంగ లో! అ-దార్లో- ఏటి మొంగ కొంచి కొంచి___

ఎంకి: మువ్వ నోరు మూస్తావా లేదా

కా.రా: ఎట్టాగుంటాదో చెప్పావ ఏ నాయుడు బావ!

ఎంకి వస్తావని
ఎదురు చెప్పాలా కాని
ఓసులాట్టి తలచింది
తిరిగి రాకే తలికి—

ఎంకి: (ఉక్రోషంగా) ఆ తిరిగిరాకే తలికి.

కా.రా: ఎంకి రావాలి
తన ఎదుట నిలవాలి
కులుకులా తిన్నెలా
పలుకరించాలి—

ఎంకి: ఛవ్ నోరుమూసుకుని కదు లాతలికి అత అయ్యే కన్నాసికి పొద్దు పోతావుంది.

కా.రా: అయ్యో— ఈ గొంతరంతా అయ్యకాక లేస్తుందనే నేంజే— (వస్తూ) పోమ్మా, పో. నాకెందుకు మన్నే దకు బొయ్యేది!

నే పోతున్నా—

ఎంకి: ఎంతాగం జేతుంది! ఏందో నానరన దీనికి లోకువై పోయె. ఇంకా ఎందరో దేవతల్లో ఏమో (గోముగా) ఇదంతా ఆముద దస్సదొరి మూలంగానే (కూనిరాగం తీస్తూ)

పాటుమందే యెంకి నవులు రాలేగాన
పడిమంది నోళ్ళలో పడమంటరాగాన
ఓ తమా యల్లాలినోయీ
పిమ్మనుడు పెడితే దోసమోయీ—

దృశ్యం రెండు

కోట

మోటతోలే దన్నుడు మధ్య మధ్య ఎద్దుల్ని అదిలించే కేకలు పిట్ట పాడే దన్నుడు ఎద్దుల మెళ్ళో మువ్వల గంగల కోటలో రకరకాల పిట్టల అరుపులు ఆ శబ్దాలమధ్య నాయుడు గొంతు—

నాయుడు: ఎంకి, ఏం మడిసి! ఏం పేరు— అది నవ్వితే పట్టిక వైడూర్యాలు అంసలై, బొమ్మలై అందాల బరిణలై ముక్కలై మెరిసే నాఎంకి నా దేవత అది పద మందుకుంటే, పాపాలు పోవాల కలలు చెప్తే కళాల మందాల ఎంకి నా యెంకి, నా బొమ్మ, నాగుండె దవిలి బుంగిన పిల్లా! యాదనే ఉత్వా

గుండె గొంతుకలోన కొట్టాడు తాది
కొతుంద కీదురా కూసింత పేవా....
మంరో మాకో యెట్ట మరిగించివాడ
వల్లకుంటా మంటి పాణ మాగదురా.

(దూరాన్నుంచి, ఎవర్రా కక్క త, నాయుడూ, ఓరి నాయుడూ! పదం పాడు తున్నట్టుందే. పాదులన్నీ తడవత వైందా! పనిదార్నిపని పానుజేసి పదాలు లంకిచ్చుకున్నావా!

నాయుడు: వచ్చాం మావ యాడ కెళ్ళి దొచ్చావో, గట్టిగా లేకలేవే— పని ములపవృది గదానీ, వనివందుకున్నా మోట దోలుతున్నా వచ్చి చూస్కో.

మావ: (వచ్చి) ఏటినాగన్నా మోట దోలడం బదువు ఏసర్లా— అయినా నీకు పొద్దస్తమానం పదాలు. ఎవరు నేర్చి నయ్ రా ఆ లల్లాయి పదాలు నిన్ను మందో మాకో ఎటి మరిగించినా రేవ ర్రా! పొత్తాతనం నేర్చుకో, పొత్తాతనం.

నాయుడు: నీ మాటలం కేంలే గానీ! తిండనయిందా!

మావ: అప్పుడే యాడది! నా లం గారు తల్లి ఇంకా బువ్వతేలే. పొద్దున్న తూరుపొళ్ళెం బోతున్నానమ్మా. అది దాంతో చెప్పి అడుండకుండా యాడ కొచ్చా. అదిగాని బోయిందో యేమో. ఎర్రి తల్లి అయ్యకు బువ్వొండి పెట్టా, బువ్వదెచ్చి పెట్టా, దీంతోనే దాపితనువు తెల్లారేట్టుంది.

నాయుడు: ఎంకి మా లనా మావా మన్వే జెప్పేది.

మావ: పైత్యం గాని కమ్మిందేరా నాయుడూ. నాకున్నదల్లా అదొక్కతేరా దంజరా. — ఎర్రి బాగులిలి ఎట్ట బతు కట్టో యేమో ఈ మాయదారి లోకంలో.

నాయుడు: దానికేం మావా! అది రాజోరింటికైనా రంగుదెచ్చే పిల్ల!

మావ: అన్నావూ. ఆరే నాయుడూ! పై

వినోదానికి! విజ్ఞానానికి!!

కవితా ప్రచురణలు

చదవండి! చదివించండి!!

నవలలు :		
వెలిగేదీపం	చిట్టిబాబు	5-00
దాగినకన్నీరు	”	7-00
కథకంచికి	”	5-00
ఆంధ్రులకథ	నాయని కృష్ణకుమారి	4-00
పురాణాలు :-		
శ్రీ మహావిష్ణుదశావతారకథలు	పాలావరపు రామారావు	8-00
శ్రీ శివలీలలు		10-00

పై పుస్తకములు ఒకేసారి తెప్పించుకొనేవార్కి రు 25 లకే మా స్వంత ఖర్చులతో పంపగలం. పైకం ముందుగా పంపిన వారికి మాత్రమే.

వివరాలకు :
కవితా పబ్లికేషన్స్
విజయవాడ-2

ఉంటే బిడ్డకి బిడ్డ గొడ్డు అయింగాని నాకూ అడ్డే నే ఆపేశడిగా— అది సరే. పొద్దు నెత్తికెక్కుకొచ్చింది. నేనిక్కడ మిగిలుంటిక నది వద్దకొస్తా. అమ్మాయి రాంగనే కేకెయ్—

నాయుడు:(ఎడ్లనదిలిస్తూ) ఎంకీ. నువ్వు తాపోరింటికి రంగు దెచ్చే పిల్లవేనే మది నంటే ఎంకే— ఎంకి యిప్పుడు నాకా తుంటే ఉంటే!

ఏటాము కెదురుంగ ఎంకుంటె పొలు
ఒంటరిగ పిటికేసి కుంట కలిపేసూ
ఎంకి నందల గలగ లిపవరితె పాలు
కళ్ళుమూసుక వీరు మళ్ళకె తేసు.
ఎంకి గాలొక హాలి యిపిరినా నాలు
కొటంత రాజల్లె తోవ్విపోపేను.

ఏరో: ఎంకింకొ రాదు ఏం జేయను! పని తోనదు, అయినా, ఎంకి, నువ్వు లాంటి ఎంకి, మిట మధ్యాన్నం కింద కాలు చుర్రుమంటూ, పైన నెత్తి మాడు తుంటే, సూర్యుడు అగ్గెగటోపే యేళ ఎట్టా వస్తదవ్వా! – ఇదే జామురేతి రప్పుడు, వింకు ఎన్నెల్లో, నాకోసం అన్నం దీసుకొని ఎంకి ఎదురు వడి చూస్తే ఎట్టా గుంటుంది – ఆరోజులెప్పుడో! ఈ మునవష్టపోడి కట్టా౦టి రోజులు జీవితంలో ఉన్నయ్యో లేవో.

జాముశేతిరి ఏళ జడుపు పూగిడుపూ
మావి.
పెద్ద వుట్టా దాటి పేసులో వేసుంటె
మెల్లంగ వత్తాది నా ఎంకి
నల్లంగ వత్తాది నా ఎంకి
నద్దువిస్తే పేలోకి పండు యెన్నెల్లోకి
పిసిపిరాగట్టి పిటుగొత్తా ఉంటె
ఒయ్యారం మొలికించు నా ఎంకి
వొనంప్ప నువిపించు నా ఎంకి

[అందెల చప్పుడుతో పాటు పకపకానవ్వు

నాయుడు: ఎవరదీ, నువ్వా! ఎప్పు డొచ్చావ్.

ఎంకి: నువ్వు పదం పాడుతుంటగా వచ్చాగాని. మంచి పదమే. నేను ఇంట మధ్యాన్నం అన్నం దీసుకొస్తా ఉంటే నువ్వేమో జాములేతిరి యేళవని పదం గడివి అదీగాక ఈడేతో ఉంచెకింద, నీ కెదురుగా ఏటాంకాడ తెల్లారే దాకా నేను కూకుంటే, మా అయ్య దెలిస్తే ఇగ నేమయినా ఉందా, ఏం పదాలో నాయుడు బావా అనకతనక పదాలు.

నాయుడు: ఇంతకీ పదం బాగుందా ఎంకీ.

ఎంకి: నువ్వు బాగా లేవూ, నీపదమూ అంతే.

నాయుడు: నా పత్తెంగా జెప్పు. నేను నీకంటే కట్టపడగానే కరిగి నీరౌతానే.

ఎంకి: పో! ఏం మాటలు,

నాయుడు: నా కెప్పుడూ నీమాటలే. నువ్వంటే కొండంత కష్టమయినా ఇట్టే యెక్క మారుస్తాను. నీకోసం నే జెయ్య లేందేంది జెప్పు.

ఎంకి: సరేగాని నాయుడు బావా. ఎంకి ఎంకీ అని యింత పలమరిస్తావే, అయినోళ్ళనరెవా ఎవర్రా ఎంకి అని నిలదీసడిగితే ఏం జేస్తావ్!

నాయుడు: ఏం జెప్తానా. ఏం జెప్తా నవా నీ సందేహం. ఎంకి.

ఎంకెవ్వరని లోక
మెవరైన కడిపితే
ఎలుగు నీడల వైపు
ఏలు సూపింతు.

ఎంకి: య, పో. ఏందో నువ్వు నీ పదాలా అంతా అయోమయం అంత ర్మద్దెం. ఇంత రొంత తిరుగుడు మాటలు జెప్పక నెందుకు. సూటిగా ఒక్క ముక్క జెప్పరా హాస్య నం పాడించుకోని లోకం చేక దాకావ్ అని పించుకో చూదాం.

నాయుడు: ఎంత గడుసు దానివే ఎంకీ. అది నా కిమ్మెల్చింది మీ యయ్యగనా. మావను మనవెప్పుడు పుట్టుకో. ఏమో ఎంకెవరని అడిగితే రొమ్ముమీద చెయ్యేసి నా పాణంలో పాణం, నాలో సగం అని జెప్పే అనుష్ట వెప్పుడో.

మావ: దూరాన్నుంచి నాయుడూ, నాయుడూ.

ఎంకి:(గుసగుసగా) అయ్య ఇయ్యాల తూరుపొలం బోతా నన్నాడు. ఇందా కటనుంచీ అయ్యో ఇయ్యో అనుకుంటు న్నాం ఇన్నాడో ఏం కతో.

మావ: (వచ్చి) అమ్మాయే ఇంత సేప యిందే, తూరుపొలానికి బోయొస్తు న్నావా తల్లి.

ఎంకి: (గుటకలు మింగుతూ) సరే. అయ్యా.......

మావ: ఏం లేదులే. నీతో తూరు పొలం బోదావన్నాను గదా, అడగాని కూటి ముంతెత్తుకు పోయినా నేనొచ్చి అడుగుతున్నా—

ఎంకి: ఇంక లేదయ్యా – పోదావనే.

నాయుడు: నేనే పిలిచాలెనే మావా. అటుంగా బోతుంటే....

మావ....పెద్దగా నవ్వి వెర్రికుంకలు

కూడుకున్నాం కొయ్యోడారి యిదేవేళ్ళిట్టా నాయుడూ. అగి వెరే నాయుడూ.

నాయుడు: ఏం మావా.

మావ: చూదరా, ఈ జల్మానికి మీ యత్త నా యింటో ఒక్కదీపం వెట్టి పోయిందిరా ఆ వెలుగుంటవుట్టే యీ ముసలితనం యిళ్ళదీతున్నా. నిదారేళ్ళ నుంచీ కళ్ళల్లో ఒత్తులేసుకుని, కాపాడు కొ తున్నా— నా యెంకమ్మ, అనగూడదు గాని వెంద్రవంక నీ చేతుల్లో యెత్తే జాగర్తగా జూసుకుంటా వంట్రా.

నాయుడు: తొందరగా ఏంది మావా ఏంది. ఎన్నాళ్ళకన్నా వంత తియ్యటి మాట— నా సంగతి కొత్తా మావా నీకు ఎంకి నాకంటిపాప. నాప్రాణం, అంతే.

మావ: అయితే ఎంకమ్మా, ఈడంటె నీకు యిట్టవేనంటే.

ఎంకి: పోయ్యా. మువు మరీనీ.

మావ: సరి సరి, ఆ తెచ్చిన బువ్వ మీరిద్దరూ దాగంది నే బోతున్నా.

ఎంకి: మరి మువ్వో అయ్యా.

మావ: ఇంకా బువ్వెందుకే కడుపు నిండిపోతే— అయినా ఇంటికాడ నీపాలి బువ్వ ఉంటదిగా. అని జానయ్య కాడికి బోయాడు.

ఎంకి: మెల్లగా నాయుడు బావా.

నాయుడు: ఊఁ.

ఎంకి: ఏందా ఊకొట్టటం. అయ్య ఎల్లి గంటైంది. నీ కళ్ళన్నీ ఇప్పుడు నిద్దర కొత్తారా ఎవరైనా. అవ్వ

నాయుడు: నిదరా! ఎంకీ, నిద్ర లేనిదే! ఇదే నిదరైతే నా యెంకి, లేసకే నా ఎంకి లేసకే నిదరా ఈ పాటి సుకం నేవింతవర కెరగనే—తెలిసి రానీ యకే కల కరిగిపోతాది ఒక్క నేనే నీకు పెక్కుసేవులు నాకుఇంటున్నావే ఎంకీ!

ఎంకి: బాగానే ఉంది వరస — ఏం పిచ్చో మాయదారి పదాం పిచ్చి—అన్నిట్లో నా పేరోటి కలుపుతున్నావ్ అనక నన్ను నవ్వులపాలు జేసేవు — తే బువ్వ చల్లారిపోతుంది.

నాయుడు: బువ్వెందుకే, బువ్వొద్దు గాని ఓ పదం పాడు.

ఎంకి: నేనా! నేనేం నీలాగపదాలు కట్టేదాన్నా!

నాయుడు: నా ఎంకివిగదూ! నువ్వు పాడకపోతే నా మీదొట్టు.

ఎంకి: మంచి జాగోతమే. నాకేనా వృది పాట్టు!

నాయుడు: నీ మనసులో ఉంది పాడు. ఏం పాడాలంటే అదేపాడు.

ఎంకి: అనక నరాదిక నాకవుగదా!

నాయుడు: అబ్బ, ఒట్టు!

ఎంకి: నీతోటే ఉంటాను నాయుడు బావా నీ మాటే యింటాను నాయుడు బావా నువు మరచి మిడిసి మనసియ్య నాయుడుబావా నువు వల్లగుండు వద్దాక నాయుడు బావా.

(నవ్వుతూ, గునుస్తూ మెల్లిగా పదం ఆపేస్తుంది.)

దృశ్యం — మూడు

(అదే తోట)

నాయుడు: ఎంకీ, నువ్వు ఇంటో పని చేసుకుంటున్నా, నా ఎదురుగా లేకున్నా—నా కళ్ళల్లో కాపరమున్నట్టే ఉంటావు గదే. మిరపచేలో ఈ బంతి పూలు జూడు ఎట్టా నవ్వుతుంటాయో! ఈ పువ్వులూ, ఎంకి నవ్వులూ ఒక్కటే. ఈ పిట్టల కిలకిల వింటుంటే నా ఎంకి నడుకతే యినపడుతున్నయ్.

ఎంకి: (మట్టిల చప్పుడుకోనవ్వి) ఒక్కదివి గున్నస్త్రీ నీలో నువ్వే కుశ కుశ లాడుకుంటున్నావేంది నాయుడు బావా, ఎంకి జపమేనా. పెళ్ళయిన కాన్నుంచి మరీ నేనంటే పాలుమాలతం లేదయిపోయింది. ఓ నక్కిన నే కని పిసాపుంటే నా కేసయిధా చూడకుండా ఎంకీ, ఎంకీ అని అదేం జాలో ఏమో!

నాయుడు: నీ జాపకంతే జాక్కున వ్వందేమిటే లేతిరి మనం పూర్వ జన్మం సంగతి మాట్టాడుకున్నాం గు లేనా, పొద్దున్నుంచా అదే నా మన సులో తిరుగుతోంది.

ఎంకి: ఇంకేం, ఓసరి కట్టానా. లేదా!

సంక్రాంతి శుభాకాంక్షలతో

శ్రీ సత్యసాయి లితోవర్క్సు
గాంధీనగరం. (హిందూహైస్కూలు ఎదురుగా)
విజయవాడ — 3.

★

సినిమా లితోపోష్టర్సు — డ్రామా లితోపోష్టర్సు వివిధ రకములైన లితోపోష్టర్లు మరియు కావలసిన సైజులలో సరసమైన ధరలకు అందముగా తయారుచేసి సకాలములో సప్లయి చేయుబడును.

నాయుడు : బాగా చెప్పావ్, ఇను. ఎంత అల్లమారోవ ఎవరమోనంటే :గొచ్చి వస్తుంది పిలక నా ఎంకి ముందు మనకేటల్లుముందోలె యుంటి తెంకెల తోయుంది పిల్ల నా ఎంకి ఉన్నాళ్ళా మనకోలె యూసుకమురంటి కంట పిరెట్టింది జంట నా ఎంకి ఉన్నావా ఎంకీ!

ఎంకి : బాగానేవుంది. నీ నాకవ మాటంటే నాకో అనుమానం వయును బావా!

నాయుడు ; అడగు.

ఎంకి : ఏ పదాల్లో ఎంకీ నేమా ఒకటేనా.

నాయుడు : పిచ్చి మొకవా, మన్నేనే మన్నే ఎవ్వాక్కటివే అనకు టున్నా వేమో : నేను వి కొక్కణ్ణే కాని నాకు మాత్రం ఎన్నో మువ్వలు - కన్న మూసినా, తెరిసినా, పనిజేతున్నా పాటుమాలినా, ఇంట్లోఉన్నా చేలోఉన్నా ఎక్కడజూసినా రకంకాల మువ్వలు. మువ్వల్లా శబ్దమతుంటే ఎంతానందంగా ఉంటుంది నాకు. ఆ అనందమే పదాలై పరుగులెడుతుంది. ఆ మైకంలో ఎదురుగా ఉన్న నీతో మాట్లాడకపోతే నీకొక్కఎం ఏం చెయ్యను. ఇప్పుడుకాదు, మూతి ముడ్చుకుని మన్నెదురుగ్గా మల్చున్నావా, నా మనసులోకి ఎంకిబొమ్మ ఎట్టాఉంటదను కున్నావేంటి, మొన్నొనాడు గుర్తుందా ఎంకీ, పందెకాంతులు దిగజారబోతుంటే, తూరుపువైపు నెలవంక మెరుస్తాఉంటే, ఏటికాడ మావిడిచెట్టు ఉయ్యాలేసి నిన్ను ఊపాను అదో బొమ్మ.

ఎంకి ఊగెను కొమ్మ ఉయ్యాలా
చంద్రవంక ఊగెను బొమ్మ ఉయ్యాలా
సిరిపూలు ముంగురులు చిరుము కల
మొలమాలు
ఒకసారి నమడకొనుచు ఒయ్యారమే
ఊగె
తిగం నడుము నూగె దీపమై తిలకమై
పీఠమై ఎంకికి కిరీటమై నెలవంక-

ఉన్నావే ఎంకీ, ఎట్టావుంది నా మనసులో బొమ్మ!

ఎంకి : బాగ్గే నేర్చావ్. కోటమంది ఎంకుల్ని ఉలుసుకుంటూ పిచ్చె తె పోతోవు. ఎదురుగ్గాఉన్న నమ్మకాదు చాలు.

నాయుడు : ఎఱ్ఱి మొగమా! ఈ యావంతా నీమీదే. బాగుంది వరస.

ఎంకి : వరసాలేదు, గిరసాలేదు. మన్వాలల్లాయి పదాలు మానకపోతే సంసారం సాగనిచ్చే—ఇక మువ్వ పదం ఎత్తుకోనేద్దు.

నాయుడు: అదేంమాట—ఈ గొంతు కలో ఊపిరున్నంత వరకూ పదం పలకడమానను: అందులో మనిద్దరం తన్మయమైగా ఉండగా :

ఎంకి : ఆ ఊసంతా నాకొద్దు, ఈ రంరొటిలి ఇలా దుకోడు నేర్చుకో, పొకాతకం తెంచి సంసారం ఎట్టా సాగుద్ది మళ్ళ దరవడం ఎవకంతసా ఏతా వె తకం ఎతుబడవి. ఒక్క పని లో మా మరుకులేకుండా పొద్దుగూకులా ఒకటే కలవరింతామె, కూటికొచ్చినా, గుడ్డకొచ్చినా, మా పీక యవ్వారం మా ఎయ్ నాయుడు బావా! నా మాటిను.

నాయుడు : యేంటా మొండితనం ఎంకీ. నేను ఏం కెయ్యటం లేనంటావా, అట్టా కని గుండెమీద చెయ్యేసుకుని చెప్పు. ఇక నీ జానంటావా నా మనసంతా నిండిన రూపుని బొమ్మంటే బోతదా. పదాలు ఒద్దంటే రావటం మా నాయంటే అంతకాదికో సూదీదారం పెట్టుగొచ్చి నా మూతి కుట్టేయ్. మువ్వ ఒతకద్దను. బాగుంటుంది.

ఎంకి : రావ రావ, ఎంత మాటన్నావ్ నాయుడుబావా, మంచి చెప్పే యివటం మాని పైవ ఓ గాయితప్పు [illegible] లాడావా, నితో యిట్టాగాదు. నే నెదు రగాఉంటేనేగా యీ రంధంతా నీకు, నే పోతాలే. నాల్రోజాలు కళ్ళ క్కన పడకుండా బోతా. ఒక్కడవే తిరికూసువి నీ మనసులో ఎంకి బొమ్మకు పదాలు

మీరు చదివారా ! చదవండి ? !

ఆంధ్ర సాహితీ లోకానికి సమర్పించు
మా క్రొత్త ప్రచురణలు

వెలుగునీడలు	నెల్లూరి వేదవతీదేవి	రు 4-00
ఆలోచనామృతులు	భరత్ కుమార్	5-00
సజీవచిత్రాలు	భాగవతుల రాధాకృష్ణ	10 00
పూర్వసంధ్యాప్రపన్నవ్రత్	తేజోవతి	8-00
ప్రగతిలోరిన ప్రతిఫలం	చోడా కోటేశ్వరరావు	6 00
పునస్సమాగమం	కోమలాదేవి	10-00
శ్రీమతి	పుల్లెల శివప్రసాద్	6-00

పై పుస్తకములన్నియు ఒకేసార్యాయము అర్డరు పంపినవారికి రు 35-00 లకే పోస్టేజి ఉచితముగా పంపబడును పాఠకులు ఈ అవకాశము వినియోగపరచుకొన గోరుచున్నాము.

వివరములకు

సాహితీ పబ్లిషింగ్ హౌస్

గవర్నరుపేట విజయవాడ-2

పాలి యిమిసింది. కొరుగింటి నుబ్బి మ్మకలు కెప్పులేరా. ఇంత ఒరకేసి పెత్తడి. పిలకలు అని మరీ వరాల పొదుగుందువు గాని.

నాయుడు : ఏం పిచ్చికోవనే. ఎంకి, అంతకూ యాడకి నువు బొయ్యేది.

ఎంకి : మా అయ్యకాడికి. ఊర్కో యిల్లా—మరేం దేశాలంట బోనే—

నాయుడు : ఈ మనిషి వరపేఇంత. దీంతో కతిమిద సామే.

కతిమిదే సాము కొతిమిదే కూడు
వత్తే పెరిగిన వారె విసుపోయేను
మాపుతో మాటాడి ఊపిరితో తవిగించు
కనుబొమ్మతో నవ్వి మనసు కరిగించు
మనయెంకి అవిగాని సమవుంకు
బోరాదు
కౌలిగినా కలిగినా దూర దూరానే —

ఎంకి మహంకాళిలా శివమొచ్చి ఎల్లి పోయింది ఈ కోపం తగ్గే దెప్పుడో,

దృశ్యం — నాలుగు

(ఎంకి పుట్టిల్లు)

ఎంకి : (మెల్లగా పాడుతూ, మధ్యలో వెక్కుతూ)

ఎంకి నన మిద్దరమె యెవ్వరో
ద్దన్నారు
యీపేట యీ కోట లింక పీనన్నారు
కలకాల మీదినమె విలుపు మన
కన్నారు

గాలికై నా తాను కౌగి లీవన్నారు
నవు జూసి నవ్వేవు నెందుమూడా
నాయమూ నాముదు నెందుమూడా
కన్నీరు పీకేం పెందురూడా
కవికారమే కాన పెందురుడా
అనాటి వానోరు పెందురూడా
అలిగి రాలేదోయి పెందుమూడా

కోరాటి : (నవ్వి) ఎంతే ఎంతమ్మా వింత మొన్నటి గూనుని పెండుతుటే వంతరిత్తున్నావ్, నాయుడు కోంకాడే ఉండిపోయ్యాడేంటి ? ఒక్కదానివే ఒచ్చావ్.

ఎంకి : అయ్యను జాద్దానని గుణాల మల్లి పొవ్వాలే,

కాకి : వరేగాని, కొత్త పెళ్ళి కూతురివి గదా, మొహవట్టా వాడిపోయుందేం ? కళ్ళుచుట్టూ వల్లంగా అగిరలేంది ? కంటికి నిద్దరగూడా లేదేంటే ? అంత వదిలుండలేందానివి నాయుణ్ణి కొంగున ముడేసుకు రాకపోయావూ,

ఎంకి : (మాట్లాడదు)

కాకి : ఊర్కో యిల్లా, అట్టాగ ఒడి లేసి నువ్విలకొచ్చి ఓసులు బత్తావేంది ? అయ్యను జూడాలంటే, అయ్యే వే

సంక్రాంతి శుభాకాంక్షలు

తమ్ముంటే రాసిపొయ్యాలా, ఏందో నీ వాలకం జూత్తుంటే ఏదో తురవ ముప్పొచ్చేటంది.

ఎంకి : (చిన్నగా వెక్కుతుంది.)

కాశీ : ఓసి, ఓసి, ఏందే తొంతమ్మా ఎక్కుతుంటావ్, దుక్కమెందుకే నువ్వూ అదూ మాటా మాటా అనుకున్నారేంటి? మా యమ్మవుగదూ, ఏం జరిగింది చెప్పవ్-నాతో చెప్పవ్-

ఎంకి : (పెద్ద స్థాయిలో వెక్కి-వెక్కి ఏడుపు)

కాశీ : ఊరుకోమ్మా, ఊరుకో, నేనంతా సద్దుతా. వచ్చినోడు పెళ్ళిగాక ముందంతా ఎంకీ ఎంకీ అని యెంటబడి యేదించుకుతిని యిప్పుడు ఏడిపిత్తున్నాడంటే? మదనష్టపోడు,

ఎంకి : ఛ, అయేం మాటలు పాపమ్మాటలు ఆడితే మరీ గోలొచ్చిపడ్తది. ఆడి మనసంతా నేనే నంటాడు. పొద్దుగూకులూ ఎంకీ ఎంకీ అని ఒకటే జపం. నడిక పాలు మాలాడు. బలవంతాన నాలుగు ముద్దలు నవిలోకి దింపితే మద్దెలో ఒదిలేసి ఎంకీ అంటూ పరుగందుకుంటాడు. ఒక్కో పాలి, ఆడి మనసులో ఎంకీ నేనూ ఒక తేనా అనిపిత్తుంది. ఈ ప్రేమ తగ్గేదెట్టాగే కాశీరాణీ, ఆ పదాలు పాడద్దంటే అంతకన్నా బతకద్దన రాదాఅని కసురుకున్నాడు. అందుకని రోసపడి పట్టలేక యిట్టా వచ్చేశా. (ఏడుస్తూ)కాని అతక్కడేం జేత్తున్నాడో కూడూకుమ్మా తింటున్నాడో లేదో, ఎట్టానే కాశీరాణీ, ఏం జెయ్యను.

కాశీ : ఓసి ప్యెర్రి మొగవా లోకంలో యాడా కనిపించని తగూలాఉంది. యీత లావా మొగాడుపై అతాళ్ళంటి బదే అలుగుతారుగాని యిదేంది, అదు నిన్నే జపం జేత్తున్నా నీకు నచ్చకపో యె అయినా మనమాత్రం అభిమానం జెయ్యనంటే. అదు ఎర్రివెధవ గాబట్టి బయట బడ్డాడు, నువ్వు గుంభనంగా ఉన్నావ్

ఎంకి : ఏందో. ఇకీడుంద లేనే కాశీ రాణీ రేపొద్దున్నే అయ్యతో జెప్పి నే యెల్లిపోతా.

కాశీ : నేనొచ్చి దిగబెడతాలేయే అది అవమానం కాస్తకుముకు. నేపోతున్నా - (వెళ్తుంది.)

ఎంకి : (నిట్టూర్చి) అదు నాపేరేజపం జే తాడని వాదయిపోయింది. ఏకాంతంగా ఉన్నా ఏమరుగ్గావున్నా నాతో యెంకి అని ముచ్చట జెప్పడు. ఈ వాదు మాత్రం వచ్చి పడ్డది.

నా పేరె నారాజా జపమన్న అపవాదు
ఈ పుటకకే కాదు ఎప్పటికిపోదు.
ఏకాంతమునైన ఎంకి అని పిలవడే
చెప్పున్ని పేరెట్టు చెప్పుకుంటేరట్లు"-

నవ్వుకుని — బాగుంది ఒరవడి. పదాలు పాడ్డం నాకూ అంటుకుందట్టుగుంది — మంచి పనే-

దృశ్యం – అయిదు

[తోట-కోకిలకూత-పక్షుల కిలకిలలు. గాలి ఆకుల మధ్యనుండి దూసుకుపోయే చప్పుళ్ళు. ఏటి గలగలలు-]

నాయుడు : ఈ కోయిల ఊరుకోదు. దీనికి బుద్ధి జెబదామంటే ఎంకి దగ్గర్లేదు నా యెంకి నన్నొదిలి యెట్టాపోయింది? ఎం జేస్తాఉంగో, చెక్కిట చెయిజేర్చి నన్నే అనుకుంటుంటది. పిచ్చి మొకం. అది లేకపోతే దాని రంది తగ్గదనుకుంది. కాని ఎక్కువైంది. ఒక్కపని జెయ్య బుద్దిగాదు. ఏం జెయ్యను. (కోయిల కూత) అదుగో మళ్ళి పాతుకోయిల. కో కో అని ఒకటే నరన పాటాలు తాదేత్తుంది.

కొమ్మలో కోయిలా కోయంటదే
రాగతనమోయేమొ బాగు వోగెరుగదే
ఎంకి దూరానుండె ఏటి దరినేనుంటి
నావాన మింకెవరా నందదెవరోనంటి
పూలెరుగు నాకోత ఏటెరుగు నామోత
మనగడల నెవరితో మనసు కలిపే
దంటి
తరిమి తరిమేశాను తిరిగి కోకోయంది
అడిందె అటగా పాడిందె పాటగా -

ఊరుకోరుకో, ఎంకి వస్తది. రాంగానే నీకు జరిచెప్పిస్తా - (అగి) ఈ తోటను జూసుంటే బాదేసుంది. దీని అంత గతి గనుక్కునే దెవరు, ఎంకిలేని నాకీతోట ఊవంటేనే ఏకా కెత్తుతాఉంది.

తోట ఊవంటే ఏకాకు
ఎంకితోటి యెళ్ళదాని సోకూ.
అంత సింతంతల్లి పనుసంతా
మాపింది.
మల్లెంటు మెల్లంగ మారుమోగ
మేపింది.
గొడ్డు గోదా తెంగగొనిసిక్కిపోనాయి
గడిమేటిని సూత్తె కడుపే సెరు
వౌతాది.

రావ రావ, ఎంకి వచ్చేదెప్పుడు — నా గుబులు దీరేదెప్పుడు. ఎంక అగుడు జేసిపోయింది నా బతుకు-రావే రావె అని కలవరిత్తే రాదు. పోసి రావద్దని తూపొక్కరంజేత్తే వస్తాదా ఆ అప్పుడు తప్పకుండా వస్తది.

రావద్దె నా పక్క రావద్దె ఎంకీ—
ఆ పొద్దె మనపొత్తు లయిపోనా
వాయీ

నీమీద పాటాలు విలువుకుంటా వచ్చి
అద్దెరేతిర్లోనె అడివంత దిరిగానె
గత్తెక్కి సూశాను పుత్తెక్కిమూశాను
కల్ల కపటములేని పిల్లననుకున్నానె
ఏడ నువ్వుండావా ....

(దూరాన్నుంచి మట్టెలూ అందెలూ మోగే అడుగుల చప్పుడు-)

ఆ, ఏటా చప్పుడు, ఎంకి అడుగులే, నాకు తెల్సు. ఎంకియే. ఆ మట్టెలమోత ఎంకిదే. నా ఎంకి వస్తుందది నామీద కని కారం బుట్టింది. ఎంకీ, ఎంకీ,

కాశీరాణి : ఏరా నాయుడూ,

నాయుడు : నువ్వా. ఎంకిరాలా, ఆ ఆ చాటుగా ఎవరూ, నా ఎంకేనా. ఏందే అట్టా బిక్కమొహం ఏసుకుని కళ్ళల్లో నీళ్ళు దిరుగుతా, ఏం వాలకమే ఎంకి, నా ఎంకీ,

ఎంకి : నువ్వు ఇట్టుంటు వాయుడు బావా, ఇక విన్నాదిసి ఎప్పుడూ ఎక్కను. నువ్వు పదాలు బాదినా ఏమీ అన్ను-

వాయుడు : నేనుగూడా నీ మాట యింటానే ఎంకి. పడికి పాట మానకుండా కాలక్షేపం చేస్తుంటా. మహోద్రమప్పుడు పడవ దగ్గరకొస్తే ఇక ఎన్నెప్పుడూ ఇడిసిపెట్టి పోను నావని చేతితో పెయ్యాని చెప్పు. చెప్పు ఎంకి,

ఎంకి : (ఏడుస్తూ) అట్టాగే, అట్టాగే— ఈ కాశీరాణి సాచ్చిగా ఇక విన్ను యిడవను బుద్ది బుద్ది.

కాశీరాణి : బాగుందర్రా మీ గోప పిల్ల చేష్టలు మాని ఒద్దిగ్గా సంసారం చేసుకోండి. ఎంకమ్మా, అంతపాటుం. వెళ్ళేవాడు నీ నోటయిందుకు దేవుడికి దణ్ణమెట్టుకో, రెన్నాళ్ళు ఈ కోట మీ అయ్య కొవ్వతెప్ప కొంటుకోయిదేవుణ్ణి జూసిరండి-నే పోతుండా.

వాయుడు : ఎంకీ కోపం పోయిందే, అలిగి పుట్టింటికి పోతా పోతా నా మనసు గూడా తీసుకుపోయావ్. ఇక్కడ కట్టె మాత్రమే మిగిలింది.

ఎంకి : మగోనో, నా పాట్లు కాశీరాణి పడగు జెప్పది. అప్పుడెట్లా ఉన్నానో యిాళ్ళ ఏడి కెరుక -

వాయుడు : పోన్లే. మప్పుపో. మీ కాశీరాణి చెప్పినట్లు దేవుణ్ణి జూసొద్దాం. మూటా ముల్లె సర్దు.

ఎంకి : ఇదో ఇప్పుడే.

దృశ్యం ఆరు.

(పెద గంగం-పడవ తెడ్లు వేసే చప్పుడు - పడవ వాళ్ళ పదం తగ్గు స్థాయిలో - వినం కంఠంలం)

వాయుడు: ఎంకి– అట్టాచూడు గోదారమ్మ నిండుగా, కన్నెపిల్లలా ఎట్టా ఉందో– ఈ యమ్మ వల్లటి సూపులు జూస్తే మనకు లేందేముందే—

ఎంకి: ఓయమ్మో – ఎన్ని నీళ్ళో – గదోరిసి పారతాఉంది గంగమ్మ తల్లి. చెయ్యెత్తి దణ్ణం పెట్టాలి. అదో పడవ ఆగింది. మళ్ళీ జనం తోసుకోపెక్కుతున్నారు తొందరగా రా వాయుడు బావా. ఎక్కుదాం.

[పడవ వాళ్ళ అదలింపులు - కొన్ని గొంతులు]

"మెల్లిగా ఎక్కండెహె"

"ఎనకమూలుగా రండి"

"పడవను నొరగ నెట్టమాకండి – హె. హె

అయ్యగారూ– విమ్మళం–"

"ఇసింత జరిగి కూకోండి."

వాయుడు; (అగోల వినపడుతుంటే) పెయ్యిట్టా అంటిమ్యే – భద్రం ఆ పీక బొద్దో పెక్కేమన్నావా. కాగర మెల్లగా ఎక్కు– పడవ కదులోంది (నల్రవ చప్పుడు) చూడు-నిండు నీటిని ఎట్టా చీల్చుకుంటా ముందుకు పోతాందో భద్రం భద్రం. ఊపు ఎక్కువవుతాంది– నా బుజం మీద చెయ్యెయ్యావే యెంకి– మొహం పింగేసు. కూని రాగం దీస్తా – ఎంకి. కోప్పడమాకే వదవందుకుంటున్నా—

అత నీ పుక్కాని యూతకి గెనమేసి
పడవెక్కి భద్రాద్రి పోదామా
భద్రాద్రి రాముణ్ణి సూదామా
రామన్న రాముడో యందామా
రాము కతలే పోయి యిందామా
పడవ ఒడ్డు బడ్డున్న చప్పుడు—

(మిగతా 137 పేజీలో)

శ్రీ వేంకట సూర్యకాంబా మర్కంటైల్ కంపెనీ,

(గవర్నమెంట్ హాస్పిటల్ సెంటర్)

మోచర్ల వారి బిల్డింగ్స్, ఏలూరు-2.

మీ వ్యాపార అవసరములకు, తదితర ఆర్థిక అవసరములకు మరియు అన్ని తరగతుల వారికి అందుబాటులో యుండులాగా మా చిట్ ఫండ్స్ కంపెనీ స్థాపించబడినది. ఈ సదవకాశమును వినియోగించుకొని మా కంపెనీలో సభ్యులుగా చేర కోరుచున్నాము.

ఎల్లప్పుడూ మీకు సహకరించు యుద్దేశ్యముతో యుండగలము.

ఇట్లు, మేనేజింగ్ పార్టనరు :

శరకణం మాణిక్యాలరావు.

లాట్ల వివరములు

చీటీ మొత్తం	రోజువారి	రోజులు	పాట వివరము
రు 50	రు 0.25	200	రోజువారీ పాట
రు 100	1-00	100	రోజువారీ పాట
రు 125	0-63	200	రోజువారీ పాట
రు 500	1-25	400	8 రోజులకుపాట
రు 500	1-56	320	8 రోజులపాట

ఉద్యోగస్థులకు నెలవారీగా కట్టుటకు సదుపాయము కలదు.
యితర వివరములకు మాతో సంప్రదించ ప్రార్థన

35

ఎంకి వంటి పిల్ల

[196 వ పేజీ తరువాయి]

పడవవాళ్ళ అదిలింపులు— జనం దిగే తొందర పీటి గంగలు.

ఎంకి: ఈడ తానం జేసి గుళ్లోకి పోవాలి గదా నాయుడు బావా—

నాయుడు: అవునే—

గోదారి గంగలో కొంగుకొంగూగట్టి
కరువు దీరా మునక లేదామా
వరిగంగ తానాలు చేదామా

ఎంకి: దాన్తో తప్పుల్రా— నే దానికి తిగుతుండా— (పీటి కదలిక)

నాయుడు: నిన్నెట్టా జూసాపేఁ జెప్పను ఎంకీ ఏంజెప్పను మవ్వు నానోముల పంటవు. వరాలమూటవి. నాజన్మ జన్మాల పున్నెం తెచ్చినే ఎంకి ఇక పదు పక్కాగా సామి గొంతెక్కాతా ఉంచే నీ అడుగులే నాకు దారి జూపించాలి. ఆసామి కళ్ళలో మెరిసే కనికారం. నామీదికి మళ్ళే తిప్పాల యెంకి, మళ్ళే.

ఎంకి: ఎంతమంది జనం. ఎంత సంబరం. అలాందరికీ ఆ రామయ్య తండ్రిని జూడాలన్న మోజే. పదు నాయుడు బావా.

గంటలమోత—ఆలయ వాతావరణం గోవింద నామస్మరణ— జనం సందడి.

నాయుడు: వచ్చేశాం రామయ్య తండ్రీ నీ దగ్గిరకొచ్చేశాం. నమ్మా నా యెంకినీ సల్లగా జూసుకో. మమ్మల్ని ఎప్పుడూ ఇడిదీయకుండా జంటగా మా తల్లాలా ఉండకో.

ఇద్దరూ—
రామయ్య రాముడో యెందామా
రామ కతకి తోడు యిడదామా
నంబిరాసికి కెదురుంగ
జాబిగా నిలమండి
సాము వోరికి దణ్ణ మెడదామా
సామలుంగ నేం బతదామా.

"ఎంకి పాటలు" సుందూరి సుబ్బారావు గారి మధుర స్మృతికి కృతజ్ఞతతో—

★

నిజమైన ప్రేమకథ

ఇచ్ఛాపురపు జగన్నాథరావు

"కొంతకాలుకి చెప్పేను. ఈ పెళ్ళి లోకి ఇంకెవర్నీ ఎక్కనివ్వద్దని.... మీకు డిస్టర్బెన్స్ ఉండదు...."

"థాంక్స్...."

సిపాయి నా సూట్‌కేసులు రెండూ మీది బెర్తుమీద అమర్చిపెట్టి, టీస్సీపీసా దావిషాపంలో పెట్టి. హేండ్‌బేగ్ పీటు పక్కనే చిన్న టేబిల్‌మీద పెట్టి గాజు కిటికీలని ఎత్తిపెట్టేడు—నాకు గాలి తగలకుండా అవికాటోలు. రైలు స్టేషను దాటగానే నావైపు కిటికీ దించుకుంటాను.

"రాజమండ్రిలో వెంకటరావు మిమ్మల్ని కలుసుకుంటాడు — అప్పటికి మీ ప్రోగ్రాం కర్మయితే అతనికి చెప్పండి...."

"అలాగే"

మనిషి పొంగినా, తాను వంగిన అతని భుజాలు ఎందుకో నాకూ గర్వం కలిగించేయి. నేను యూనిఫారమ్ వేసుకునే రోజుల్లో ఇంత జాగ్రత్తగా చూడేవాడిని కాదు. అదంటే హాస్యమందేది. కాని చక్కగా ధరించిన యూనిఫారమ్‌లో చాలా అందం ఉంది.

అతన్ని కూర్చోమని నేను కూర్చున్నాను.

రైలు దాటుతూంది.

మెయిలు స్టేషను వొదిలేందుకు ఇంకా పదిహేను నిముషాల టైమ్ ఉంది.

"మీరు వెళ్ళండి— ఇంకా ఆలస్యం ఉంది రైలుకి. నాకేం అవసరంలేదు" అన్నాను.

"కంగారుగా చూశాడు అతను.

"వెయిట్ చేస్తాను" అన్నాడు.

చిరునవ్వు ఆగలేదు.

మధ్యాహ్నం లంచికి అతన్ని ఇంటికి పిలిచేను. అతనీమధ్యనే పెళ్ళి చేసుకున్నాడు. వ్యవసాయవించి పెద్ద పైళ్ళు దాటి, ఉద్యోగ ధర్మంగా [illegible]